

A III/a körzet

A felnőttnek azt mondja orvos: „Tessék köhögni!”, „Só-hajtson!”, „Hol érez fájdalmat?”, Zsoltinak — vagy Katinak, Ferikének vagy Sárának — ugyan hiába is mondana ilyesmit a doktor néni, ő még nem adhat semmiféle támpontot, hiszen mindössze négy hónapja ismerkedik a világgal. Zsolti különben sem beteg. Pucéran fekszik a vizsgáló-asztalon s úgy kerekíti szemecskéit, mintha azt kérdezné: hát ez meg mi a csuda, amivel ez a fehér köpenyes néni, aki itt áll a mamám mellett, csiklandozza a hasamat. Kis kezével kapna a fonendoszkóp után, de anyja szak-

a tisztaságot, rendet, ami körülveszi a gyereket vagy gyerekeket. „Van azonban olyan családi otthon is, ahová, megmondom őszintén, csak a kötelesség húz.” E körzetben a Szondy-telep az, amely egészségügyi szempontból erősen kifogásolható. Járjuk a sikátorokat. Kresák Jenőné védőnővel ide is, oda is bekopogtatunk. S ami elénk tárul, amit látunk és tapasztalunk, mindaz arról győző meg, hogy nemcsak egészségügyi szempontból kifogásolható! Nehol törvény után kiált a gyermekvédelem!

Az egyik szűk odúban csecsemő piheg az ágyon, rádo-

kapta. Kétségtelen, akad itt bővíben lump, aki nem törődik családjával, elissza keresetét. Az egyik asszonytól azt kérdezte nemrégiben a védőnő: miért nem ad a gyereknek krumplit és sárgarépát? „Örülök, ha egy kiló kenyérré futja...” Pedig keres a férje. Máskor a doktornő rákényszerül — s ezért még csak szó sem érheti! —, hogy bőségesebben ír fel gyermekáptszert, hadd jusson néhány falat a nagyobbaknak is...

Komor töprengéssel csukogatjuk magunk mögött az ajtókat. Vizsla szemek lesnek utánunk. Némelyik várakozón, a másik gyűlölködve. S mi

A doktor néni Zsoltit vizsgálja.

avatott mozdulattal megfordítja, maga pedig félre néz, hogy ne is lássa, amikor Zsolti popsijába szalad a fecskendő tüje. Hanem a következő pillanatban Zsoltiéval együtt eltörik az ő mécsese is...

Vajon a doktor néni érzéketlenné tette-e a megszokottság?

— Dehogyan! — Szélfű mosoly fut át dr. Simkó Borbála csecsemő- és gyermekszakorvos arcán. — Sok-sok ezer injekciót adtam nyolcéves pályafutásom alatt, mégis mindannyiszor sajnálom a piciket. De csak így előzhetjük meg a bajt...

Odakint a városzobában fehér padokon ülnek a mamák, ölkben gyermekük. A nagyobbak mellettük ücsörögnek, egyik félénken lesi a rendelő ajtaját, a másik lábával kalimpál. Tágas ablakon néz be a tavaszi nap, minden csupa ragyogás. Ilyen gyermekrendelő illik ide, ebbe a selyemréti új lakótelepbe... Az egészség drága. Az ember ennek a társadalomnak legfőbb tőkéje. A gondos gyógykezelés és a megelőzés következtében minimálisra csökkent a csecsemőhalandóság a III/a körzetben. (Ügyszintén a b-körzetben is, amely társterülete ennek a résznek.) Naponta negyvenötven csecsemőt és gyermeket hoznak a szülők rendelésre, telen kétszer ennyit. S ha ehhez hozzászámítjuk még a beteglátogatást, az iskolai és óvodai kezeléseket, vizsgálatokat, akkor nem csak arra gondolunk, hogy csodálatosan szép hivatása van dr. Simkó Borbálnak, hanem nehéz is.

Sokszor túlságosan is nehéz. — Körzetemben is akadnak felelőtlen szülők, akik csak hosszas rábeszélésre hozzák gyermeküket védőoltásra, ami különben kötelező volna... Azt hiszem, túlságosan enyhe a büntetés, talán szigorítani kellene. Előfordulnak olyan sajnálatos esetek is, hogy látogatások alkalmával védőnőink fedezik fel: beteg a gyerek. „Miért nem viszi orvoshoz?” Ezer ok, ezer kifogás... Értelmetlen!

Elindulunk, hogy az érthetetlen eseteket próbáljuk kutatni. Itt, a rendelésben minden fehér, tőkéletes, alapos felkészültséggel rendelkező egészségügyi dolgozók őrzik a legifjabb generáció testi — és sokszor a kihatás tekintetében lelki! — épességét. Itt, ebben a rendelésben az állam a gondos szülő. Vajon a családi hajlékonban ugyanilyen gondos-e a valóságos szülő? Az imént azt mondta a doktornő: a legtöbb otthonba öröm belépni, s az orvosnak különösen öröm látni

bott kabát alatt.

— Beteg?

— Úgy látszik...

Húsvétkor hozták ki a kórházból.

— Ott jó étvágya volt. Azóta nem eszik — mondja a húsz éves anyja. Pedig főzött neki ma is. Az ágy alól lábost húz elő: sárgaborsó, paszizrozatlanul. — Nem kell neki...

— Miért nem hozza be a rendelőbe?

— Fáradt vagyok...

Talán arra is, hogy megfűrösze.

Nem messze innét tizennyolc hónapos kisfiú játszik az ajtó előtt, odabent tíznapos kislány fekszik. Az anya kórházban szült, néhány napja jött haza. A picit simogatja tekintetével. Rend és tisztaság uralja a szűkös otthont. Micsoda különbség! Azonos körülmények, mégis más környezet...

— Majd jöjjön be tanácsadásra — szól a védőnő az asszonynak. Bólint. Természetesen bemegy. Odakint egy öregasszony „agitálja” a körülötte állókat: „En kilenc gyereket felneveltem, mégse kellett tanácsadás” Az egészségügyi dolgozóknak köszönhető, hogy itt, ezen a telepen ma már nem „gyógyít” a „konkurrencia” ráolvasással...

Két ágy, egy tűzhely, egy konyhaszék, s annyi hely marad még, hogy egy ember állva elfér. A fal tisztára meszelt, a mennyezetet papírral burkolták. Ot ember el ebben a helyiségben: az apa, az anya és három kislány. A legnagyobb hároméves, a legkisebb négy hónapos. A középső, két éves kislány még nem tud járni. Mire járáshoz erősödött volna gyenge csontja, beköszöntött az ősz. Egész télen le sem mehetett az ágyról...

Gyönyörű, egészséges, jól táplált gyerek mindhárom. A megtestesült példái annak, mire képes a szülői szeretet. Megséli, le akarták beszélni az anyát, ne szülje meg harmadik gyermekét, mit kezd három kislány ebben a kicsinél is kisebb lakásban. Mondták neki: a biztonság biztosan segít rajta. De az anya vállalta a harmadikat is! Példásan neveli és ellátja őket.

— Mi a férje? — kérdem tőle tisztelő csodálattal.

— Tizennyégy éve dolgozik a kohászatnál...

Megmondom őszintén, amit érzek: az ilyen családokkal ki-vetelezní kellene lakásosztások! Úgy mondja az asszony, tíz éve beadták a lakásigénylésüket... Nem érhet érte senkit sem vad: a telepek közül többen is kaptak már lakást. Némelyik túl is adott rajta, nem sokkal aztán, hogy meg-

egyre jobban mélyére látunk az érthetetlen eseteknek. Ez a telep nem kizárólag egészségügyi szempontból kifogásolható. Régi beteg testrészt. Erről beszélünk kell, ennek érdekében cselekednünk kell! Nem tudom, mikorra terjed el eddig a városfejlesztés. De addig is találnunk kellene részmegoldásokat. A III/a körzetnek ez a része bizony nem illik, sehogyssem illik ahhoz a modern lakónegyedhez, amely a szomszédságában emelkedik. Hangsúlyozom: nem kizárólag a külsőre gondolok. Azokra az emberekre, akik itt élnek, és köztük azokra, akik még mindig a régi módon élnek, szinte elszigetelten, maradian, s akiknek gyermeke néha úgy jut eszébe, hogy a legkisebbnek több tápszert ír fel az orvos...

Csala László

Foto: Szabados György

Többen ültünk a nagyrozvágyi Rákóczi Tsz irodájában, amikor szóba került a tsz-ben dolgozó női munka megbecsülése. Bányász László tsz-elnök elmondotta, hogy a vezetőségben két nő is van. Ilyenkor a több tsz-ben szerzett keserű tapasztalatok alapján elhangzik a kaján kérdés:

— ...hogyan szép legyen a statisztika?

Itt azonban csaknem megsértődtek.

— Hígygék el, sokszor az asszonyokra még jobban lehet számítani a közügyekben, mint a férfiakra. — felelt az elnök. A mi Bujácskó Gizellánk és Lucz Gábornénk nemcsak a statisztikát szepítik.

Az asszonyok munkacsapatokban dolgoznak. Az egyik csapat vezetője a hatvan éven felüli Totok Ferencné, Beta néni, a másiké Illés Ilona KISZ-tag.

Ahogy Beta néni neve szóba került, sokáig nem is lehetett itt más hallani, mint az ő dícséretét. A tsz-vezetők szinte egymás szájából kapkodták a szót:

— Beta néni kis pálcájával már jó hajnalon a falut

járja. Megveri az ablakokat, s munkára szólít...

— Neki aztán nem lehet ellentmondani, olyan nincs!...

— De itt az irodában se tűri a nemet! Ha ő valamit kér, annak meg kell lennie!...

— Viszont tőle sem lehet

.....

Beta néni

.....

olyat kérni, hogy meg ne tegye, meg ne szervezze...

— Egyik közgyűlésen szóva tette: hol van a beigért kenderprémium? — meséli az elnök. — Mondom neki, hogy azért nincs meg a 10 forint, mert így, meg úgy, kiesett egy munkafolyamat.

— No, de megtermeltük a jó kendert, vagy nem?!

— Azt meg, de...

— Mi az, hogy de! Lökj a kutyának valamit, fiam, aztán majd elhallgat.

Ezzel le is ült Beta néni,

A. I.

Bányászklubusok hangversenye Aggteleken

A világhírű aggteleki cseppkőbarlangban egy hatalmas sziklaparkányon földalatti színpadot alakítanak ki.

A színpad építését az elkövetkező hetekben fejezik be, és azon májusban egyedülálló eseményre kerül sor. A Rudabányai Vasércbánya Vállalat szakszervezeti bizottságának kezdeményezésére a földalatti cseppkőteremben, az országban elsőként, hét munkászak-kórus tart majd hangversenyt. A dalosünnepen a sajoszentpéteri, az ormosbányai, a lyukbányai, kurtyáni, a rudabányai kórusokon kívül részt vesz három bányásztelepülés iskolájának gyermekkara is, amelyek a klasszikus, s ma élő szerzők legszebb műveit szoláltatják meg.

A hangverseny alkalmából Aggteleken találkozunk a borsodi bányák szocialista brigádjai, akik közül többen családjukat is elviszik az érdekes eseményre. Az első földalatti munkászak-kórus hangversenyre mintegy 300 vendéget várnak.

Foto: Ágoston Tibor

ZÖLD HÓ

Különös jajszó volt. Hosszan, fájón hasított az éjszakai dzsungel ezernyi, más megszokott zajába, mindent elnyomva, mindent átszöve. Mintha maga a szövényes öserdőre füllesztő nehezedő sötétség tált volna hatalmasra a száját, hogy forró páráit lehelve kiáltson közvéltlenül a dobhártyába. Hallatára egy fa alatt sátorlap mozdult. Az alatta lévő ember kinyújtotta a lábát, hátát a törzset átszöti indáknak vetette, és kitágult szemmel meredt a sötétbe. Néhány másodperc múlva valahonnan mély sóhaj kelt, olyan erősen, olyan közeli, hogy szinte már tapinthatóvá vált. A sátorlapon férfi megszólalt.

— Hé! Jimi! Hallod?!

— Hallom — mondta halalkan a másik. — Ne törődj vele, nem nekünk szól.

Fentről most egy gyerek hangja hallatszott. Kérdő, síró hang. Egy asszony válaszolt neki, nyugtatgatva, reménykedve, de maga is síróan. Néhány percig tartott a párbeszéd, aztán újra mély sóhaj hullámzott a pársz levegőben, majd elhalt az is.

A fának támaszkodó férfi megborzongott. Tudott a lélektani hadviselésről, tudott az éjszakai dzsungel fölé szaló, széles szárnyú, zümmögő

motorú repülőgépekről, melyekről erős hangszóróval sugározzák magnetofonról a sőhajokat, a jalkiáltásokat, a vietnami kisfiú és anya párbeszédét. „Mikor jön haza apuka? Úgy szeretném már látni!” „Majd jön, kisfiam, bizonyára hamarosan megjön” — hangzik az éjszakában a partizánok állásai fölött. Igen, tudott minderről, de a propaganda kifogyhatatlan tárházának ezzel a példánnyal most találkozott először.

— Jimi! Fél ettől a Viet Cong?

— Azt nem hinném. De biztos, hogy nyugtalanítja őket, és ha már nyugtalanok, az nekünk jó.

A fának támaszkodó férfi felállt. A sátorlap alól magas fiatal ember bontakozott ki. Hátra lökte vállára akasztott, modern géppisztolyát és nyújtózott.

— Azt hiszem, ebben a párában gombává változtam, és most éppen kezdek penészedni. Karácsony előestéjén. Micsoda karácsony! — mondta.

— Peter! Ne beszélj annyit! Különben is indulunk vissza!

A Jiminek szólított zömök, izmos férfi haladt elő, jobb kezét pillanatra sem véve le kibiztosított géppisztolyának agyáról. Ovatosságuk

csak akkor engedett fel, amikor már a tábori őrszemeket is elhagyták. A jelentéstétel után nyomban lefeküdtek. Peter még látta a tábor területén itt-ott meghagyott fák egyikének kitűnő takarásában a bevetésre váró helikoptert, majd nyugtalan álomba merült.

Éles ropogásra, robbanások zajára riadt. A gyakorlatok során beidegzett mozdulatok juttatták ki a földhanyas mögé. Lükettő fejét a földhöz szorította, majd lassan fel emelte. Közel hozzá egy helikopter lángolt. Arrább feltűnt néhány gyors mozgású zöldruhás alak, aki már a táborból tartott kifelé. A zöldruhások fától fáig osontak, eltűntek, újra előbukkantak, és a dzsungel széléből záporozó erős zártűz fedezete alatt vonultak vissza. A tábor belsőjében az egyik fától hirtelen elvált egy zöldruhás. Valahonnan oldalról golyószóró erős, nyomjelző lövedékei keresztetkét útját. A következő pillanatban kézigránát köteg robbant, és újabb helikopter borult lángba. A nyomjelző lövedékek végig tapogatták a zöldruhást, és a harcos összeroskadt. A többieket elnyelte a dzsungel.

A támadás néhány percig tartott. Kis létszámú csoport villámgyors akciója volt. Mi-

előtt a katonák teljes erejüket bevethették volna ellenük, már el is tűntek. Épen maradt helikopterek emelkedtek a magasba, a közeli támaszpontból felderítő gépek és a hangsebességnél jóval gyorsabb vadászok indultak a megtámadott terület fölé. A dzsungel fölött motoroktól, sugárhajtó művektől őrvénylett, kavargott a levegő. Időnként egy-egy gép nehéz fegyverzetet belekaszált a lombokba. Fenn a magasban B-52-esek húztak egy távolabbi cél felé.

Peter zúgó fejjel lépdelt a többiekhez. A földön fekvő zöldruhás harcosra nézett. Karcos gyerektestet látott, sima, tisztá arccal, szépen ívelő szemöldökkel, kissé kinyílt szájával, kibomlott, koromfekete hajjal.

— Nő! — mondta döbbenet. Társaira nézett. Néhányan elfordították a fejüket, mások közömbösen álltak.

Nehézzen tudott szabaddulni a szép arcú, halott nő emlékeiről.

Ott látta maga előtt akkor is, amikor Jimivel még aznap délután újabb felderítésre küldték. Biztosan nő volt az egész csoport. Mindegyik ott voltak. Sétálnak az amerikai tisztakkal, elszegődnek szolgálatnak, bárenekesnek, és minden fontos adatot eljuttatnak a Viet Conghoz. Ott találhatók a dzsungelben is. Nemcsak apólokként, harcosokként is.

— Feküdj! Oldalra dobta magát, az arcát összekarmoló, éles levelek